

— בין כך ובין כך, בין נסרים של בעל הבית ובין של אומן, מטלטלין אותן.

הרי, בסתמא, נסרים של אומן אסורים בטלטול, משום דמוקצים הם למלאכתן. וקשיא לרבי חנינא בר חמא, דמתיר אף בשלחין של אומן.

ומשנינן: שאני נסרים, דהאומן קפיד עליהו שמא יתקלקלו. מה שאין כן בעורות, דאין האומן מקפיד עליהם. משום דליכא למיחש בהו לקלקול.

תא שמע: עורות — בין עבודין [מעובדים] בין שאין עבודין, מותר לטלטלם בשבת, שאין הם מוקצה, משום שהם ראויים לשיבה.

ולא אמרו חכמים "עורות עבודין" דוקא, אלא לענין טומאה בלבד. שרק עורות עבודין מקבלים טומאה. אבל עורות שאינם מעובדים אינם מקבלים טומאה.⁽¹⁾

ודייקנין: מאי לאו, הא דתניא מותר לטלטלן בשבת, לא שנא עורות של בעל הבית, ולא שנא עורות של אומן. ואם כן, מסייע לה לרבי חנינא בר חמא.

ודחינן: לא תימא "לא שנא". אלא דוקא בעורות של בעל הבית מותר.

ומהדרינן: אבל עורות של אומן, מאי? אין מטלטלין אותן, ודלא כרבי חנינא בר חמא.

והא ליכא למימר הכי.

כי אי הכי, קשיא הא דתני בסיפא

ולחסב עליהם. אבל שלחין של אומן, כיון דקפיד עליהו כדי שיוכל למוכרם לאו למיזגא קיימי, אלא מוקצין הן ולא מטלטלינן להו.

או דלמא, אף בשלחין של אומן תנן דמטלטלין אותן. שאף הם חזו למיזגא עליהו. וכל שבין שלחין של בעל הבית שמתרים בטלטול.

אמר להו רבי יונתן בן אלעזר: מסתברא כי דוקא בשלחין של בעל הבית תנן דמותרים בטלטול. אבל של אומן, קפיד עליהו שלא להשתמש בהן, ואסורים משום מוקצה.

אמר להו רבי חנינא בר חמא: כך אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי אבא, רבי יוסי, שלחא [אומן לעבד עורות] הוה.

מט-ב

ואמר לנו [ביום חול. רש"י. ורבינו חננאל פירש דבשבת הוי]: הביאו שלחין ונשב עליהן!

אלמא, אף אומן לא קפיד בעורות, ואף לגביו הם עומדים לשיבה. הילכך לאו מוקצין הם, ומותרים בטלטול.

מיתבי: נסרים של בעל הבית — מטלטלין אותן בשבת, לפי שראויין הם להשתמש בהן.

אבל נסרים של אומן — אין מטלטלין אותן, משום שהם מוקצים למלאכתן.

ואם חישוב בין השמשות בכניסת השבת לתת עליהם [על הנסרים] פת לאורחים

טומאה לאו מנא הוא, לענין שבת נמי לאו מנא

1. ואף דקאמר רבא לקמן [קכג א], "מדלענין

דברייתא, "ולא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד".

והרי לדבריך גם בשבת חלוקים עבודין ושאנים עבודין.

ואם כן לפלוג וליתני בדירה, בענין שבת, ולימא הכי:

במה דברים אמורים שבין עורות עבודין ובין שאין עבודין מותרים בטלטול, דוקא בשל בעל הבית. אבל בשל אומן, דוקא שאין עבודין מותרים בטלטול, אבל עבודין לא. דמאחר דקפיד עלייהו, שוב אין הם עומדים לשיבה, ואסורים בטלטול.

ושוב דחינן: לעולם של אומן אסורין בטלטול. והא דלא קמפליג בהכי, היינו משום דכולה ברייתא **בבעל הבית קמייירי**. ומדהר התנא לפלוגי בעורות של בעל הבית. ובהכי לא אשכחן חילוק אלא לענין טומאה בלבד.

ומסקינן: דבר זה, הוא כפלוגתא דתנאי.

דתנאי: עורות של בעל הבית מטלטלין אותן. ושל אומן, אין מטלטלין אותן.

רבי יוסי אומר: אחד זה ואחד זה, בין של בעל הבית ובין של אומן, מטלטלין אותן.

הדור יתבי הנך רבנן, המובאים לעיל, וקמיבעיא להו:

הא דתנן: "ארבעים מלאכות חסר אחת" — כנגד מי נקבעו דוקא מלאכות אלו לאלכות מלאכות דשבת?⁽²⁾

אמר להו רבי חנינא בר המא: כנגד עבודות המשכן. שכל אלו ל"ט מלאכות היה בהן צורך בעבודת המשכן.

[ולהכי נסמכה פרשת שבת לפרשת מלאכת המשכן, בשביל ללומדה ממלאכת המשכן].

אמר להו רבי יונתן בן אלעזר: כך אמר רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא: המנין של ל"ט מלאכת הוא כנגד מנין הפעמים שנכתבה "מלאכה" או "מלאכתו" או "מלאכת" שבתורה. שהם ארבעים חסר אחת. והכי קאמר קרא "לא תעשה כל מלאכה", דהיינו, לא תעשה מלאכות שמניינן הוא כמנין תיבת "מלאכה" בתורה.⁽³⁾

בעי רב יוסף: הא דכתיב ביוסף "ויבא

2. שהרי הרבה מלאכות יש שדומות להרדי, כגון בורר זורה ומרקד. ומשום חילוק מועט שיש ביניהם לא היינו מחלקים אותם לאלכות שונים, אי לאו דקים לן דל"ט מלאכות הן כנגד איזה דבר. ומשום הכי קמיבעיא לן "כנגד מי".

3. ששים ואחת פעמים הוזכרה בתורה "מלאכה". טול מהן שלש ד"ויכולו", שאינן ציווי. וארבע "מלאכה" ו"מלאכות" שכתוב בהן עשיות ["ויעש" ו"תעשה"], ו"ג פעמים שכתוב

הוא", מכל מקום, כיון דעל ידי יחוד הוי כלי לטומאה אף באינן עבודין [כדמוכח מזבחים צג ב], חשיב מנא לענין שבת אף בלא יחוד. תוספות.

ויעויין בריטב"א שדחה ראייתם מזבחים. משום דהתם מיירי מטומאת שרץ, דלא בעו עיבור, ואף יחוד לא בעי. והכא מיירי לענין טומאת מדרס שאינו מטמא משום דלא חזי לשיבה. אלא אם כן יחדו לשיבה.

שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו, ואמר לו: עתידין אחיך ליכתב על אבני אפוד. רצונך שימחה שמך מביניהם?!

או דלמא, "ויבא הביתה לעשות מלאכתו", ממנינא הוא. ונכנס יוסף למלאכה ממש. והאי קרא ד"והמלאכה היתה דים", לא ממנינא הוא. משום דלא במלאכה ממש איירי. אלא הכי קאמר: דשלים ליה עבודתא! שכן משמע, דקרא ממלאכת הבאת גרבה איירי. שנשלמה מלאכת ההבאה, ולא היה צורך עוד בנדבה.

ומסקינן: תיקו!

תניא כמאן דאמר דל"ט מלאכות הן כנגד מנין עבודות המשכן.

דתניא: אין הייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן.

הם [במלאכת המשכן] זרעו סמנים לשם צביעת התכלת ועורות אילים, וכן אתם לא תזרעו בשבת.

הם קצרו סמנים, וכן אתם לא תקצרו.

הם העלו את הקרשים מקרקע של מחנה ישראל שהיא רשות הרבים, לעגלה שהיא רשות היחיד [שהרי גבוהה י' ורחבה ד' על ד'], וכן אתם לא תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד. (4)

הביתה לעשות מלאכתו", האם אף כתוב זה ממנינא דל"ט פעמים הוא, או לא? ובסמוך יבואר במאי מספקא ליה.

אמר ליה אביו לרב יוסף: ומאי אית לך לספוקי בכך? וליתי ספר תורה, ולימני אם איכא ל"ט פעמים "מלאכה" בתורה בלאו האי קרא, או לא. וכי מי לא אמר רבה בר בר הנה אמר רבי יוחנן בעובדא אחרינא: לא זזו משם עד שהביאו ספר תורה, ומנאום?!

אמר ליה רב יוסף לאביו: כי קא מספקא לי בהאי קרא אי מן המנין הוא, היינו משום דכתיב עוד ענין "מלאכה" אצל מלאכת המשכן, בקרא ד"והמלאכה היתה דים". ואם נמנה שני כתובים אלו, ימצאו ארבעים פעמים "מלאכה" בתורה. ובהכרח דאחד משני כתובים אלו לאו מכלל המנין הוא.

ומספקא לי הי מינייהו הוא מן המנין. מי אמרינן דקרא ד"והמלאכה היתה דים" ממנינא הוא. דמלאכה ממש קאמר. והכי קאמר: והמלאכה שהיו עושין היתה די הצורך, לא פחות ולא יותר מהצורך [כגון רידודי טסים של זהב לציפוי הקרשים. שבדיוק כפי הצורך היו מרדדין].

והא דכתיב ביוסף "ויבא הביתה לעשות מלאכתו", לאו ממנינא הוא. משום דלא ממלאכה ממש מישתעי קרא. אלא נפרש כמאן דאמר: יוסף, לעשות צרכיו נכנס [כלומר, לשכב עם אשת פוטיפר. אלא

אינה מן המנין, כמבואר בסמוך. ר"ח.
4. ויעויין ברשב"א [לעיל ב ב], שעמד על מה

בהם "מלאכת עבודה". וכן קרא ד"לרגל המלאכה אשר לפני". הרי נשתיירו ארבעים. ואחת מהן

נוטל את הכיסוי, והן נופלות. ומוכח א-1 להדיא שאפילו טמן בהן אין היתר לטלטלם אלא באמצעות ניעור הכיסוי.

ומשנין: אלא אי אתמר, הכי אתמר:

אמר רבא: לא שנו שאין מטלטלין גיזי צמר, אלא כשלא יחדן להטמנה בקביעות. ואף שטמן בהם השתא, עדיין הם עומדים למלאכתן.

אבל אם יחדן להטמנה בקביעות — מטלטלין אותן, משום שכבר אינם עומדים עוד למלאכתן.

איתמר נמי: כי אתא רבין, אמר משמיה דרב יעקב, אמר רב אסי בן שאול אמר רבי: לא שנו במתניתין "אין מטלטלין אותן", אלא כשלא יחדן להטמנה. אבל יחדן להטמנה, מטלטלין אותן.

רבינא אמר: לעולם כדאמרין מעיקרא, שאם טמן בהן מותר לטלטלן. (1) ואף אם לא יחדן לעולם להטמנה תו לא חשיבי כמוקצים למלאכתן. (2)

והא דתנן הכא דאף כשטמן בהם אסור לטלטלן — בגיזי צמר של הפתק, מערכה גדולה של סחורה, שנו כן. דבכהאי גוונא אינו מבטלן ממלאכתן בכך שטומן בהם.

הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע רשות הרבים, וכן אתם לא תוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים.

הם הוציאו קרשים מעגלה לעגלה, וכן אתם לא תוציאו מרשות היחיד אחת לרשות היחיד אחרת.

ותמהינן: המוציא מרשות היחיד לרשות היחיד, מאי קא עביד? והא אין בזה איסור דאורייתא.

ומשנין: אביי ורבא דאמרי תרווייהו, ואיתימא רב אדא בר אבהו: הכי קאמר: אל תוציאו מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים. דומיא דהוצאה מעגלה לעגלה דהוי כמשכן. שהרי האויר שבין העגלות הוא רשות הרבים.

שנינו במתניתין: טומנין בגיזי צמר, ואין מטלטלין אותן.

אמר רבא: לא שנו דאסור לטלטלן, אלא כשלא טמן בהם. לפי שעדיין הם מוקצים למלאכתן. אבל אם טמן בהם — שוב אין הם עומדים למלאכתן, ומטלטלין אותן.

איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה [שהיה אז יומו הראשון בבית המדרש] לרבא: והא תנן: טומנין בגיזי צמר, ואין מטלטלין אותן. כיצד הוא עושה?

חשיבי מגיזים [והוא איפכא ממה שכתבו תוספות לעיל].

עוד כתב הר"ן, דאביי לא קאמר אלא דאסורים בטלטול לשבת אחרת. אבל רבא איירי באותה שבת שטמן בהם.

2. ותימא, הא רבא אמתניתין קאי, ומתניתין

שאינן הכנסה נמנית בכלל האבות, אף שהיתה כמשכן.

1. והא דקאמר אביי לעיל, דאם טמן במוכין אין מטלטלין אותן, לא פליג בהכרח על רבא. כי אפשר דאיירי נמי בשל הפתק. תוספות לעיל.

והרא"ש והר"ן כתבו עוד ליישב, דמוכין